

ПАВЫСІЦЬ ТВОРЧУЮ АКТЫЎНАСЦЬ

Прае паўтара года наш народ будзе адзначаць сваё вялікае свята — саракагоддзе Совецкай улады. Няма ніякага сумнення ў тым, што гэтую дату савецкія людзі сустрапаюць новымі дасягненнямі ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі. Такія ўжо традыцыя. Яна дэсп за ўсё пазнавае высокі маральныя якасці нашых людзей, іх любоў да Радзімы, гатоўнасць аддаць у імя яе росквіту ўсё сваё сілы.

Са значнымі поспехамі да гэтай знамянальнай даты прыдзе літаратура і мастацтва. Многія творы трымаў увайшлі ў залаты скарбніцу савецкай класікі. На іх мы можам скласці шэравае ўдзяненне аб значных дасягненнях жыцця савецкага перыяду.

Немалым здабыткі мае і беларуская культура, для якой Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя дала самастойны права. І калі мы сёння гаворым аб дасягненнях роднага мастацтва і літаратуры, дык разумеем, што ўсёго гэтага мы дасягнулі дзякуючы Совецкай уладзе і мудрай партыі камуністаў.

Радуецца значным поспехам у галіне мастацтва і літаратуры, мы ні на хвілінку не павінны паддавацца пачуццю самазадоволенасці. Нас заўсёды павінна непакоіць пытанне: а ці ўсё мы зрабілі, што маглі-б зрабіць, ці на поўную сілу выкарысталі сваё творчыя магчымасці? Тут трэба самакрытычна сказаць — не. Многія важнейшыя жыццёвыя праблемы застаюцца па-за увагай і пісьменнікаў і дзеячоў мастацтва. Таму размова аб дастойнай сустрэчы саракагоддзя Совецкай улады для работнікаў літаратуры і мастацтва павінна быць канкрэтнай размовай аб новых рамане, п'есах, паэмах, спектаклях, карцінах, операх і п'есах. Творчыя арганізацыі павінны дзяржаўна ў асноўным ведаць, якія новыя творы з'явіліся ў бліжэйшы час. Ведаць не толькі для таго, каб пазнаць чым дамагаваліся самі творцы, разгледзець іх ад лінійнай неапрацаванай засадзілішчэй работы, але і для таго, каб лепш зае са стварэння хутчэй знаходзіла дарогу ў выдання і на сцэну.

Трэба сказаць, што пісьменнікі рэспублікі працуюць даволі актыўна. У бліжэйшыя месяцы з'явіцца ў друку новыя раманы, паэмы, апавесці. Не забягаючы наперад і не дачытаючы якасці новых твораў, варта ўсё-ж адзначыць адну вельмі станоўчую прыкмету — пераважна большасць з іх расказвае аб сучаснасці, аб самых хвалюючых падзеях. Гэта адносіцца да новых раманаў І. Шамякіна, П. Броўкі, У. Карлава, апавесці М. Паслядзюкіна і іншых. Знаёмства з новымі творамі беларускіх пісьменнікаў у сваю чаргу выявіць і адзін дэталю бок нашай літаратуры: па-ранейшаму жыццё рабочага класа — горадскі сацыялістычнай Беларусі — не знаходзіць шырокага адлюстравання. Пра гэта многа гаварылася і на наядзюнім в'ездзе пісьменнікаў і на шматлікіх нарадах. — Ні не час ужо зрушваць гэтую патрабаву справу а работа?

Слабым участкам літаратурнай работы з'яўляецца дзейнасць драматургаў. Вельмі-ж павольна працуюць яны. Хацелася-б часцей бачыць прам'еры па новых п'есах беларускіх аўтараў. Праўда, частка віны тут класіцы і на тэатры, якія не заўсёды могуць нахваліцца добрымі творчымі сувязямі з драматургамі. А без гэтага немагчыма паспяхова арганізаваць новы рэпертуар. Для многіх тэатраў і дзяржаўна-сустраючыя яны саракагоддзе Кастрычніка. А між тым тэатральныя калектывы ўжо дзяржаўна павінны мець рэпертуарны план наступнага года з канкрэтным вызначэннем п'ес, якія будуць пастаўлены. Галоўнае месца ў гэтым плане павінны заняць творы, якія расказваюць аб важнейшых падзеях нашага жыцця. Можна стацца і так, што патрабаванні канцысіі новых п'ес тэатры не з'яўляюцца атрымалі ад драматургаў. Таму добра было-б загадаць падумаць над ініцыятыўнай лепшых твораў

беларускай літаратуры, у якіх найбольш ярка адлюстравана жыццё народа. Практычна добрых ініцыятыў апраўдавае слаба і заслугоўвае ўсялякай падтрымкі.

Складаючы рэпертуар 1957 года, трэба ўлічваць і лепшыя ранейшыя спектаклі, якія вытрымалі выпрабаванне часу і па сваіх мастацкіх якасцях варты таго, каб паказаваць іх глядачу. Аднаўленне такіх спектакляў не павінна вестца фармальна. Тут патрабён разумны падыход. Трэба ўлічваць, што час унёс свае папраўкі, якія нельга абыйсці і якія могуць выклікаць аднаведныя папраўкі і ў саміх творах.

Вялікая работа чакае беларускіх кампазітараў. Музычныя калектывы і шматлікая армія самадзейнасці патрабуюць новых песняў і рамансаў, сімфоній і інструментальных твораў. Асабліва непакоіць стан арыгінальнай опернай музыкі. У гэтым жанры працуе вельмі абмежаванае кола кампазітараў. Пакуль што канкрэтна мы можам гаварыць толькі аб адной новай беларускай оперы, над якой працуе калектыв тэатра. Няма новага арыгінальнага балета, новай оперы аб падзеях нашых дзён. Такое становішча нельга лічыць нармальным. Калектыву опернага тэатра ўжо цяпер неабходна паваліцца аб тым, каб у бліжэйшы час атрымаць патрэбныя творы. Непачаты край работы і ў сфера аднаўлення лепшых оперных і балетных спектакляў мінулых гадоў. Чамусьці зніклі з афіш такія цікавыя паставы, як «У пушчах Палесся», «Салавей», «Кастусь Каліноўскі». Не па-гаспадарску паставіўся тэатр і да цудоўнага балета В. Залатарова, дзе якога пасля шматлікіх дорабак і перарабак так і застаўся нявырашаным. Час вярнуцца да гэтага пытання і сумесна з аўтарам дасягнуць работу да канца. Лепшы беларускі балет павінен атрымаць спэцыяльнае жыццё.

Над увабленнем цікавых задум працуюць мастакі рэспублікі. Мяркуючы па творчых задумках і тэматычным планам выставаўнага камітэта, жывапіс, скульптура, графіка ахапляюць многія бакі нашага жыцця. Тут і работы, прысвечаныя рэвалюцыйным падзеям 1917 года, і работы, якія адлюстравваюць героіку Вялікай Айчыннай вайны, партызанскую барацьбу беларускага народа супраць фашысцкіх захопнікаў. Значнае месца адводзіцца пазу працоўных спраў і быту народа. Аднак, калі пільна прыгледзецца да тэматычных заявак, відаецца ў вочы адна акалічнасць — вельмі многа ўвагі адводзіцца мастакі парадкам адлюстравання жыцця. Быт народа, мастацка асэнсаванае не значных жыццёвых канфліктаў надта ўжо цямна ўгадваецца за ўзятымі тэмамі. Пераважаюць творы ілюстрацыйнага плана. Праўда, па тэмах дзяка яны ўмерана выбіраць цікавыя тэмы, убацьчы ў жыцці характэрную з'яву мае неамаважнае значэнне. А што, напрыклад, можа сказаць нам такое вызначэнне тэмы, як «Трактарны завод», «Майстары МТС» і да т. п. Вядома, творы аб жыцці людзей трактарнага завода і работнікаў МТС нам вельмі патрэбны, але такія творы, якія раскрываюць і цікавыя характары людзей. Відаць, і заказы мастакам трэба будзе канкрэтна, з ведааннем таго, аб чым будзе твор, якія думкі выказаць ім аўтар.

Новых фільмаў чакае глядач ад калектыву кіностудыі «Беларусьфільм». Апошніе яны работні свецкай аб тым, што дзеянні кіно пасабілі барацьбу за сапраўднае мастацтва, задавальненія творцамі прысвечаныя кіностудыі не мае вакоя сабе сталага шырокага актыўна ў ліку беларускіх аўтараў, не мае ў сваім парфелі і дастатковай колькасці арыгінальных сцэнарыяў, якія-б ва ўсёй вельмі пазнавазі жыццё працоўнай рэспублікі.

Да саракагоддзя Совецкай улады застаюцца небагата часу. І трэба гэты час выкарыстаць так, каб даць народу значныя творы мастацтва і літаратуры, зробленыя на высокім ідэйным і мастацкім узроўні.

ПРОЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЕДНАІЦСЯ!

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТАРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАГЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 23 (1090)

Субота, 2 чэрвеня 1956 года

Цана 40 кап.

Свята песні і танца

БРЭСТ

Свежы майскі ветрык каляшыла спігі шаснаціпаці рэспублікі. Ірва асветлены сонцам вылікі партрэт Карла Маркса і В. І. Леніна. На цэнтральнай трыбуне брэсцкага стадыёна «Спартак» дзе размясціўся двухтысячны зводны хор — вылікі герб Саюза ССР. Па абовух баках — гербы саюзных рэспублік. Тут адбылося традыцыйнае гарадское свята песні і танца.

Узмах дырыжорскай палачкі дырактар Брэсцкага музычнага вучылішча М. Салапая — і стройна зліцця народная песня «Малдаўскае». Мужыцкая група хору заадавана выканала хор «Ночныя» з оперы Рубінштэйна «Дэман».

Першая частка свята песні і танца закончылася выступленнем зводнага танцавальнага калектыва. У парку «1-е мая» пачалася другая частка свята. Яго адркніў харавы калектыв педагагічнага вучылішча ў супра-

вадзены домравага аркестра пад кіраўніцтвам Н. Дземчанкі. Харавы калектыв змянілі спевакі, тацыры, музыканыт, чытальнікі-спатарыкі...

У заключэнне духавы аркестр выканаў у імклівым тэмпе танец з паэмамі з балету Хачатуряна «Гаянэ».

У свята песні і танца выступіла 30 калектываў мастацкай самадзейнасці горада ў складзе калі чатырох тысяч чалавек.

В. КАРПУК.

ГРОДНА

Жывапісная мясцовасць Пышкі стала любімым месцам адпачынку працоўных Гродна. І хоць часамі прыскаў дожджы, у гэты дзень тысячы гродзенцаў сцягнулі сюды, каб прыняць удзел у традыцыйным свяце песні. Трыбуны, разлічаныя на чатыры тысячы месцаў, не змаглі змясціць усіх глядачоў.

Велічя гуцьня Дзяржаўна-гім Беларускай ССР у выкананні тысячнага хору і духавога аркестра. У складзе зводнага хору — 37 калектываў прамысловых прадпрыемстваў, грамадскіх і навучальных устаноў горада. Заджана выконваюць харысты пад кіраўніцтвам дырыжораў І. Ільіна і Г. Ільіна. Творы савецкіх кампазітараў: «Партыя, слухай, родная» А. Папкіна, «Песню аб Нёмане» М. Шуміцкага, «Мы за мір» С. Тулікава, рускую народную песню «Радасна на душы».

Акін за другім выступаюць калектывы мастацкай самадзейнасці Гродзенскага клубу чыгуначнікаў, тонкасуконнага камбіната, культасветвучылішча, абутковай фабрыкі, педінстытута, будтрэста № 10, музедруччылішча... Песні змяняюць музычныя нумары і мававыя танцы.

Закончыўся канцэрт, але народнае гульняе працягвалася ў гэты дзень да позняга вечара.

Н. ПАХІЛКА.
На здымку: свята песні ў Гродна. Фото В. Нікалаева.

МАЛАДЫЯ ЭНТУЗІЯСТЫ

узелныча ў будыніце аўтамабільнага завода, а потым перайшоў у пх.

У заключэнне ён дадаў: — Так што, як бачыце, не ўпернімо еду на новабудулі па комсомольскіх пуцях.

Сярод прысутных Філько быў адным з самых старэйшых па ўзросце. У яго — жонка, дзіця. Зусім нядаўна заводская партарганізацыя прыняла яго кандыдатам у члены партыі. Прыкладна такога-ж узросту, як ён, былі тут, баць, толькі муж і жонка Паўлючы — добрыя спецыялісты сваёй справы, якіх вельмі павіна быць на работе. Яны маюць сярэдняю тэхнічную адукацыю.

— Нас, як і многіх, прызначыла сапраўднага справы, на якую кліча дзяржава. Хочам паехаць у Данбас, на будаўніцтва шахт.

— Нама, напэўна, большага маральнага задавальнення для чалавека, — заўважыла юная чарэвішча з Белдзяржпраекта Галія Дзядзюла, — чым сваімі рукамі будаваць і ствараць нешта новае. Асабліва там, дзе яшчэ нядаўна нічога не было.

Хіба так разважае комсомольца Дзядзюла, неабыякавы месьці? Каму я, а нам яны родныя, блізкія. Падумаем, — чыста, утульна.

Разыходзячыся асобнымі групамі, моладзь ажыўлена смяялася, жартавала. Аляксандр Філько шыра прымаўся, што зайздросціць некаторым таварышам. Каму? Паўлючы, напрыклад.

— Ші бачыце, — сказаў ён, — мне яшчэ раней хацелася па-

ехаць на цалінныя землі. Вельмі моцна пацягнула. Падлаў заяву, пачаў нават афармляць. Але ніх не агадзала свая жонка, не адпуская. Ведаеш: кватэра ў Мінску, добры заробак, ды і дзіця толькі нарадзілася ў нас. А першое-ж самае: непаразуменні ў мяне на гэтай глебе з жонкай. Але на гэты раз вырашыў ісцверда: не ўтрымае.

Ты, аб кім мы расказвалі, — самы ачыяны, радавы савецкі воякі і дзячатыны. У іх па-роўнаму склаліся абставіны праны і жыцця, у кожнага з іх свае мары, жаданні, планы. Але аб'яўляюць і адно агульнае імкненне — з адорам узяцца за работу ў новых месцах.

І такіх тысячы і тысячы. Цяпер у камітэты комсомала горада ўжо паступіла больш трох тысяч заяў ад маладых добраахвотнікаў. Паток заяў не спыняецца. Комсомол адбірае з савай асяродка лепшых людзей, якія з гонарам справіцца з заданнем партыі і ўрада.

П. КОГАН.

Лічбы нашых поспехаў

Учора апублікавана паведамленне Дзяржаўна-планавай камісіі Савета Міністраў БССР і Статыстычнага ўпраўлення БССР аб выніках развіцця эканомікі і культуры рэспублікі за перыяд пятай пяцігодкі (1951—1955 гг.). Прыведзены ў паведамленні лічбы пераважна свецкай аб поспехах, якіх дасягнулі працоўныя Беларусі ў развіцці народнай гаспадаркі і культуры. Значныя поспехі дасягнуты ў галіне прамысловасці, сельскай гаспадаркі, транспарту і сувязі. Так, напрыклад, валовае прадукцыя машынабудавання і металапрацоўкі за гэты перыяд павялічылася ў 3,6 разы. Узраслі валоданыя зборы сельскагаспадарчых культур. Збор пшаніцы ў 1955 годзе перавысіў узровень 1950 года на 20 працэнтаў, іённавалала — на 92 працэнтаў, гарочніны — на 8 працэнтаў. Значнае развіццё атрымалі сродкі сувязі і радыё. Колькасць радыёапаратаў павялічылася ў тры разы, у тым ліку радыёпрыёмнікаў — у 4 разы.

Асабліва прыкметны рост матэрыяльнага добрабыту, аховы здароўя і культурына ўзроўню народа. У сельскай мясцовасці гандаль ажыццяўляе спецыялізаваная калектывы. Яны таварабарот павялічылі ў 2,1 разы. Павялічыўся продаж насельніцтву асноўных харчовых і прамысловых тавараў — мяса, малага, макаронных вырабаў, бавоўняных і шпайковых тканін, пасуды і другіх тавараў.

Узрос понят на тавары культурына-бытавога прызначэння: радзінкі, веласіпеды, швейныя машыны, радыёпрыёмнікі. З кожным годам узраслі лічбы выдаткі дзяржавы на культуруна-бытавое абслугоўванне працоўных. У 1955 годзе насельніцтва атрымала на 22 працэнты больш, чым у 1950 годзе выдаткі на сацыяльнаму страхаванню, пенсій, стыпендыяў, сродкаў на бесплатную медыцынскую дапамогу, аплату адначынку. Папярэна сетка бальніц, радзільных дамоў, санаторыяў, дамоў адпачынку, дзіцячых садоў. У Мінску і абласных цэнтрах да канца пяцігодкі завершаны пераход ад саміадавай да ўсеагульнай сярэдняй адукацыі. Колькасць сярэдняй школы павялічылася за пяцігоддзе на 86 працэнтаў. Папярэна падрыхтоўка спецыялістаў у сістэме вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі. У 1955 годзе у вышэйшых навучальных установах, уключаючы заочныя, на-

вучалася 51 тысяча студэнтаў. За гэты перыяд пяцігодкі значна пашырылася сетка кіноўстаноў, бібліятэк і клубаў. Колькасць кіноўстаноў да канца пяцігодкі складала больш двух тысяч і павялічылася ў параўнанні з 1950 годам на 37 працэнтаў. Да канца 1955 года ў рэспубліцы было звыш 8 тысяч масавых бібліятэк з кніжным фондам у 18 мільянаў экзэмпляраў. Колькасць кніг у масавых бібліятэках за пяцігоддзе павялічылася ў 2,8 разы, а ў сельскай мясцовасці — у 3,5 разы. Колькасць дамоў культуры, клубуў і хат-чытальняў у рэспубліцы перавышала 5 тысяч.

Тыраж кніг за гэты перыяд пяцігодкі дасягнуў 68,7 мільяна экзэмпляраў, або на 60 працэнтаў больш, чым у чацвёртай пяцігодцы. Тыраж часопісаў у 1955 годзе ў параўнанні з 1950 годам павялічыўся амаль у тры разы, а гадавы тыраж газет — на 53 працэнты.

Поспехі працоўных нашай рэспублікі ў выкананні пятага пяцігодкавага плана стварылі неабходны ўмовы для паспяховага выканання заданняў шостага пяцігодкі.

Міжнародны дзень абароны дзяцей

Дзеці... Колькі радасці, свята і хараста ўносіць яны ў наш быт, у пачуццёвае жыццё! Мы, савецкія людзі, рабілі і робім усё магчымае для таго, каб забяспечыць ім шчаслівае дзяцінства.

У пасляку Новаельня Дзятлаўскага раёна нядаўна адкрыты новы дзіцячы сад. У Маладзена будавана лічыцца школа-дзіцяцкага. Сяці добра абсталяваных дзіцячых ясляў, садоў, школ вырастае за апошнія гады ў гарадах і сельскай Матілёўскай, Вішэскай.

Брэсцкай і іншых абласцей. Наша Радзіма ахоўвае жыццё і здароўе падрастаючага пакалення, рупліва гадуе яго, прывівае яму лепшыя чалавечыя якасці, працягуе істотныя клопаты аб жанчыне-маці.

У Міжнародны дзень абароны дзяцей мы радуемся поспехам Кітайскай Народнай Рэспублікі, Польшчы, Чэхаславакіі, Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі, Венгрыі, Румыніі, Балгарыі і іншых краін народнай дэмакратыі, якія

таксама многа зрабілі для палепшэння жыцця дзяцей. У гэтых краінах народныя ўрады ствараюць усё ўмовы для аховы мацярынства і маленства, праводзяць вялікую работу па ўсеагульнаму ахопу навучаннем усіх дзяцей розных нацыянальнасцей на роднай мове.

Не выпадкова сесія Савета Міжнароднай дэмакратычнай федэрацыі жанчын, што адбылася ў красавіку ў Пекіне, прыняла заварот да ўсіх матак: «Маці ўсё свету! Мы надзежыць першае слова ва ўсім.

Дзеці — гэта наша заўтра!

На здымку: у дзіцячым садзе № 92 г. Мінска. Уверсе: дзеці і бацька. Унізе: Сярожа Смірнов чытае вершы. Фото І. Салавейчыка.

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОўНАГА СОВЕТА ССР Аб скліканні Вярхоўнага Савета ССР

Прэзідыум Вярхоўнага Савета ССР пастанаўляе: склікаць пятую сесію Вярхоўнага Савета ССР чацвёртага склікання 11 ліпеня 1956 года ў г. Маскве. Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета ССР К. ВАРШЫЛАЎ. Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета ССР Н. ПЕГАЎ.

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОўНАГА СОВЕТА ССР Аб устанавленні шасцігадзінага рабочага дня для падлеткаў ад 16 да 18 год

З мэтай далейшага палепшэння ўмоў працы падлеткаў ва ўзросце ад 16 да 18 год Прэзідыум Вярхоўнага Савета ССР пастанаўляе: устанавіць з 1 ліпеня 1956 года шасцігадзіны рабочы дзень для рабочых і служачых ва ўзросце ад 16 да 18 год. Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета ССР К. ВАРШЫЛАЎ. Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета ССР Н. ПЕГАЎ.

Хроніка культурнага жыцця

На ўсесаюзнай конкурсе вакалістаў і артыстаў балета

Напружана рыхтаваліся маладыя выканаўцы рэспублікі да першага абласнага тура ўсесаюзнага конкурсу вакалістаў і артыстаў балета. Многія з іх паказалі значны творчы рост. Да ўдзелу ў другім туры, які будзе праходзіць у Маскве, журы заахвочыла 11 лепшых маладых выканаўцаў. Сярод іх — артысты тэатра оперы і балета А. Карыякіна, В. Глушак, студэнт кансерваторыі В. Глушак, А. Прынц, М. Шэўчук, студэнт харграфічнага вучылішча С. Бастун, М. Адріама і іншыя. Удзельнікі другога тура выязду ў Маскву іканую і рознастайную праграму, складзеную з класічных твораў і твораў рускіх і беларускіх кампазітараў. Так, Глушак выканаў арыю Ленскага з оперы «Еўгеніі Онэгін», песню герцага з оперы «Рыгаля», раманс «Давольце мне любіць» беларускага кампазітара А. Луціна. Арыю Германа з оперы «Пікавая дама», песню пра Заслонава і іншыя творы выканаў А. Прынц. У галоўнай партыі з балета «Даўрэаніс» выступіць саістка А. Карыякіна.

Вечар адпачынку калгаснікаў

У нядзяду 27 мая па ініцыятыве райкома партыі быў арганізаваны вечар адпачынку для калгаснікаў Уздзенскага раёна. Да раённага дома культуры з усіх бакоў пад'язджаюць упрыгожаныя зеленаю машынамі з калгасам імя Жданова, імя Кірава, імя Хрушчова, «Авангард», імя Леніна, імя Варашылава. На другім паверсе дома культуры ў вялікім і прасторным фэй іграе духавы аркестр. Моладзь танцуе і веселіцца. Пасля танцаў усё пайшло ў галандуючы зал, дзе былі паказаны спектаклі Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы «На крутым павароце».

Жаданыя госці

Так гаварылі калгаснікі сельгасарцелі імя Калініна Нясвіжскага раёна пра канцэртную брыгаду Дзяржаўнага тэатра оперы і балета БССР, якая дала канцэрт для хлэбаробаў. На калгаснае сьне выступілі народныя артысты БССР Дзясюла, Млодак, Ражанява, заслужаны артыст Міроня, артысты Арсенка, Грахошкі, Дзвінкіна, Матраеў, Шчэцін, Марозова, Дабравольская.

З поспехам прайшоў канцэрт і ў калгасе «Ленінін шлях». Канцэртная брыгада павыла таксама ў Стаўбюцкім і Клецкім раёнах.

Сустрэча з работнікамі мастацтва

Гэтымі днямі ў клубе імя Дзержынскага адбылася цікавая сустрэча ўдзельнікаў мастацкай самадзейнасці раменскага вучылішча з пісьменнікамі, кампазітарамі, мастакамі. Выхаванцы расказалі, як гурткі мастацкай самадзейнасці рыхтуюцца да ўсесаюзнага фестывалю моладзі. Каштоўныя парадкі маладым выканаўцам зрабілі галоўны рэжысёр рускага драматычнага тэатра БССР імя М. Горькага В. Фёлаў, мастак А. Волкаў, кампазітары Я. Цікоцін і Р. Пукст, Паўла А. Астрыка, Э. Агняшчэ, А. Русак прачыталі свае новыя вершы. У заключэнне адбыўся канцэрт мастацкай самадзейнасці калектываў працоўных рэзэрваў.

Канцэрт Растоўскага тэатралізаванага калектыва

Раёны цэнтр Жалудок—азіны з аддаленых у Гродзенскай вобласці. Наглядзячы на гэта, у райцэнтр часта прыязджаюць майстры мастацтва Нядаўна тут былі артысты Растоўскага ўсесаюзнага тэатра імя Янкі Купалы, якія паказалі тэатралізаванае прадстаўленне «Прыходзьце, сябры, пасмяяцца». Растоўскія артысты дала канцэрты ў райцэнтрах Шчучын, Ваўкавыск, Ліда.

Выстаўка савецкай кнігі

У Маскве адкрыта выстаўка савецкай кнігі, арганізаваная Міністэрствам культуры ССР і ўсесаюзнай бібліятэкай імя В. І. Леніна. На выстаўцы 170 выданняў краіны экспануюць больш 10 тысяч кніг і калі двух тысяч работ мастакоў-графікаў. З цікавасцю аглядаюць наведвальнікі выстаўку студыя Беларусі. На іх — кнігі, якія выдалі Дзяржаўнае выдання БССР і выдання вышэйшай-педагагічнай і Акадэміі навук. З мастацкіх твораў добра выдзелены кнігі Я. Купалы, Я. Коласа, К. Крапіва, М. Лынькова, П. Глебікі і іншых пісьменнікаў. Прадстаўлена таксама 50 ілюстрацый да кніг, выкананых мастакамі А. Волкавым, С. Раманавым, В. Ціхановічам.

КІНЕМАТАГРАФІЯ НАШЫХ СЯБРОЎ

Федэратыўная Народная Рэспубліка Югаславія. Цэнтр Бягграда — плошча Тэразіо.

Да другой сусветнай вайны Югаславія не мела нацыянальнай кінематаграфіі. Дзяржава не хапала субсідзіраваць эксперыменты прыватных прадпрыемстваў, якія спрабавалі стварыць мастацкія фільмы. У цяжкія гады фашысцкай акупацыі ў партызанскіх атрадах Югаславіі знаходзілася некалькі кінематаграфістаў. Аднаго атраду югаслаўскіх партызан удалося захапіць у ворага некалькі кіноапаратаў і вялікую колькасць плёнкаў. На гэтых трафейных апаратах і плёнцы партызаны пачалі здымаць свае першыя фільмы. Гэта былі кіночасосні, партыяны, прысвечаныя партызанскай вайне.

Спраўдзіліся разлічкі югаслаўскай кінематаграфіі пачаўся лася вывадзіны краіны. Першы мастацкі фільм выйшаў у 1946 годзе. Ён быў прысвечаны народна-вызваленчай вайне. Цяпер у Югаславіі дзесяць кіностудыяў. У іх ліку самыя вядомыя — «Авала-фільм» (Бягград), Харвацкая студыя «Ядрын-фільм» і «Трыглаў-фільм» (Славенія). Апрача таго, у Бягградзе знаходзіцца кіностудыя «Убу» — аб'яднанне кіноапрацоўшчыкаў Сербіі; у Скопце (Македонія) працуе студыя «Вардар-фільм»; у Загребі (Харватыя) — «Загреб-фільм». У рэспубліцы Боснія і Герцагівіна

знаходзіцца кіностудыя «Босна-фільм». Выпускае свае фільмы і Чорнагорія.

За дзесяць год югаслаўская кінематаграфія стварыла каля 150 мастацкіх і больш 400 дакументальных фільмаў.

У аснове многіх югаслаўскіх фільмаў — лепшы творы літаратуры Югаславіі. Да іх можна залічыць, напрыклад, фільмы «Сонца» па раману «Нячэстая кроў» Боры Станкавіча, «Баконя Фра Брне» па адзінаццаціраману Сімы Маравула, «Бурза» па драме Іво Войнівіча «Роўнаўзровень».

«Авала-фільм» працуе яшчэ над выпускам карцін «Даросля і дзеці» — псіхалагічнай драмы з партызанскага жыцця перыяду народна-вызваленчай вайны, а таксама кінакамедыі «Чыра і Штыр». Югаслаўскія кінематаграфісты маркуюць стварэнні ў садружнасці з савецкімі кіноапрацоўшчыкамі фільм аб спраўдзеным героям грамадзянскай вайны Олексе Дунаічыку.

У сувязі з дзесяцігоддзем югаслаўскай кінематаграфіі былі ўстаноўлены штогадовыя спецыяльныя прэміі за лепшы аўтарскі фільм. За выдатнае выкананне жаночай ролі Елі ў фільме «Бурза», які дэманстравалася ў Югаславіі пад назвай «Невера», артыстка Марыя Црыяборы сёлета атрымала прэмію. За карціну «Бурза» прэміі атрымалі «Авала-фільм» і рэжысёр карціны Владзімір Пагачыч.

З кінокарцін, знятых у 1955 годзе, увагу прыцягвае югаслаўска-нарвежскі фільм «Крывавая дарога». У ім расказваецца аб падзеях, якія адбыліся ў час другой сусветнай вайны, аб цяжкім лёсе югаслаўскіх ваеннапалонных, якіх знаходзілі ў гітлераўскім канцэнтрацыйным лагерах у Нарвегіі, аб іх дружбе з простымі людзьмі краіны. Нядаўна выйшаў на экраны югаслаўскіх кіноапрацоўшчыцкіх студыяў славенскі фільм «Крывавая дарога», які таксама паказвае нацыянальна-вызваленчую барацьбу югаслаўскага народа.

Югаслаўская кінематаграфія знаходзіцца дзяр на ўздыме. Фільмы югаслаўскіх кіноапрацоўшчыцкіх студыяў дэманструюцца ў многіх краінах свету. Найбольшым поспехам у замежных глядачоў карыстаюцца «Чароўны меч», «Сонца далёка», «Бурза», «Канцэрт» і іншыя.

У дні фестывалю савецкія глядачы знаёмыя з шасцю новымі мастацкімі фільмамі Югаславіі. Між іх уключаны фільм «Пагоня» — аб дзейнасці падпольнай арганізацыі ў Бягградзе, якая выдала валя ілегаліям камуністычным газетам і газетам фашысцкай акупацыі. Аб гэтым перыядзе расказваюць кінокарціны «Іх было двое» і «Рахавыя мінуты». Гісторыя простага вясковага хлапца, які гіне ў палоні за багачам, раскрываецца ў фільме «Загубленыя жыцці», пастаўленаму па рамане С. Чаравіча «Сцяга Мушкіша».

Глядачы запаяліся з экранізацыяй камедыі югаслаўскага драматурга Б. Нушыча «Падарожжа асоба». Твор высьмейвае і выкрывае бюракратычны паліцэйскі норавы сербскага правінцыяльнага чыноўніцтва канца XIX і пачатку XX стагоддзяў. Фільм «Дзвучына і дуб», пастаўлены па наваеле харвацкага пісьменніка М. Божача, апавядае аб лёсе і трагічным каханні простага сельскага дзвучына.

Дэманструюцца югаслаўскія кінофільмы на экраны Савецкага Саюза і паказ у гэты час савецкімі кіноапрацоўшчыкамі і наведанне нашай краіны таленавітымі югаслаўскімі спевакамі, паездка на гастролі ў Югаславію Маскоўскага Мастацкага Акадэмічнага тэатра і вярнез у Савецкі Саюз артыстаў Югаслаўскага драматычнага тэатра сведчаць аб развіцці і ўмацаванні дружбы і культурных сувязей паміж народамі Савецкага Саюза і Федэратыўнай Народнай Рэспублікі Югаславіі.

Яркім сведчаннем гэтага з'яўляюцца таксама турыстычныя паездкі.

Братская дружба народаў СССР і Югаславіі, замацаваная вялікімі гістарычнымі традыцыямі, агучаная воляй да міру і супрацоўніцтва на карысць усяго чалавечтва, расце і развіваецца.

Б. ЗЭЛЬЦАР.

САМЕД ВУРГУН

27 мая г. г. пасля цяжкай і працяглай хваробы памёр народны паэт Азербайджана, палымані савецкіх патрыятаў, верны сын Комуністычнай партыі, наш дарагі друг і таварыш Самед Вургун. Дзякая хвароба асідала паэта ў самым росквіце яго творчай і грамадскай дзейнасці.

Спраўдзі народны паэт, Самед Вургун аддаў усю сілу свайго вялікага таленту, усю палыманінасць свайго высокароднага сэрца роднаму народу і ўсім народам Савецкага Саюза. Напісанія ім творы, вершы і паэмы, песні і драмы прынеслі яму заслужаную славу і перакладзілі з азербайджанскай на многія мовы. Яго яркія паэтычныя голас нястомна і прыўзнята гучаць не толькі ў роднай краіне, але і далёка за яе межамі. Лірычным вершам Самеда Вургун, прасякнутым вялікай цеплынёй, яго гераічным паэмам «Слова аб катаніцы Баені», «Нег гаворыць», яго паспелымі выдатнымі нафасам драматычных твораў — «Варі», «Фархад і Шарыя» — трымаў ўвайшлі ў скарбніцу савецкай паэзіі і заваявалі шырокае вядомасць за рубяжам нашай краіны. Яго выдатныя пераклады на азербайджанскую мову «Еўгенія Онэгіна», «Віцяя ў тыраннаў пурку» — ярае правядзенне творчай дружбы паміж народамі.

Прамата, палыманінасць, партыйнасць заўбедзі характарызаваў яго артыкулы і прамоў. Яго мужнае і высокароднае слова знаходзіла шлях да сэрцаў людзей самых розных нацыянальнасцей. Ён быў адным з актыўнейшых дзеячоў Савецкага камітэта абароны міру.

Самед Вургун быў членам ЦК Комуністычнай партыі Азербайджана.

Заслугі Самеда Вургун у галіне гістарычнай навуцы і літаратуразнаўства былі адзначаны выбарам яго прадэканам членам і віцэ-прэзідэнтам Акадэміі навук Азербайджанскай ССР. Ён быў насландом народа ў Вярхоўны Совет СССР, Савецкіх пісьменнікаў і літаратуразнаўцаў і Праўдзіум Саюза пісьменнікаў СССР. Савецкі ўрад адзначыў яго заслугі ў галіне мастацкай літаратуры высокімі ўзнагародамі — думка ордэнамі Леніна, ордэнам Праўдзіума Чырвонага Сцяга, ордэнам «Знак пашані», медаламі.

Паміж аб палыманінасці паэце Самеде Вургуну назаўбедзі застанецца ў нашых сэрцах, будзе служыць прыкладам адданасці і беззаветнага служэння народу, партыі, вялікай сацыялістычнай Радзіме.

Праўдзіне Саюза пісьменнікаў СССР, Праўдзіне Саюза пісьменнікаў Азербайджана.

З ЗАМЕЖНАЙ ПОШТЫ

За дзве з паловаю тысячы год да Калумба

Адзі з раздзелаў паэмы Пабла Неруда «Усеагульная песня» носіць дзіўную для нашага слыху назву «Вяршыні Мачу Пікчу». Тая Мачу Пікчу была адкрыта толькі ў 1910 годзе. Там на вышніх Заходніх Кардыльераў былі ўпершыню знойдзены рэшткі старажытнага горада, які добра захаваліся. У XVI стагоддзі пасля заваявання Перу іспанцамі індзейцы, якія не падначаліліся ім, пайшлі ў горы і тут, на вышыні прыкладна 4000 метраў, заснавалі вольны індзейскі горад. Ён існаваў на працягу звыш двух стагоддзяў, быў неадмыслова заваяваным і занятым толькі к канцу XVIII стагоддзя з-за адуцтасці вадм. Праўда, у ім да гэтага часу захаваліся рэшткі штучных азёр, але гэтыя азёры, вядомыя, пачалі высыхаць. Велізарныя храмы, вялікія дамы, пабудаваныя на нябачанай вышыні сярод скалаў, да гэтага часу выклікаюць здзіўленне архітэктараў.

Па-спраўдзіму культура дакалумбаўскай Амерыкі не вядомая. Толькі цяпер у сувязі з ростам цікавасці да мясцовай культуры сярод італійцаў і паўднёва-амерыканскіх рэспублік пачалося сур'ёзнае і глыбокае вывучэнне культуры старажытнай Амерыкі. У 1947 годзе быў знойдзены ішч адзіны свабодны індзейскі горад — Танці Майль, пабудаваны на вышыні 3700 метраў. У час раскопак гэтага горада вядомым перуанскі археолаг Луіджы Палеа адкрыў невядомая да гэтага часу індзейскі пісьменні.

У 1946 годзе англійскі археолаг Бертран Фларнэй адкрыў вялікае падарожжа на Пэнэлу і Інданезіі. Ён запяваўся са старажытнай санскрыцкай літаратурай і ў прыжытнасці зварнуў на старажытныя палеаіндзейскія падарожжа старажытных індзейцаў за акіяны. У выніку вывучэння руіны горада Танці Майль у Андах, у прыжытнасці, складанае вядомае пісьмо старажытных індзейцаў, які знаходзіцца падобнаста раду слоў і паняццяў з санскрыцкімі і ішч старажытнаазіятыкі мовамі. Але самае цікавае, што на сценах аднаго з будынкаў Танці Майль да гэтага часу добра захаваныя ішч знайшлі рад рад прыжытнасці і літаратуразнаўства індзейцаў, на якіх паказаны старажытныя бурнае мора. Цялі рад ішч элементаў матэрыяльнай культуры старажытных індзейцаў індэзійскай блізка да культуры наро-

даў Інданезіі і наогул Паўднёва-Усходняй Азіі. Усе гэтыя акалічнасці прымуслі Бертрана Фларнэя выказаць меркаванне, што паўднёвая частка амерыканскага мацерыка была заселена азіятыкімі народамі. Такім чынам за дзве з паловаю тысячы гадоў да Калумба азіятыкі народы адкрылі Амерыку. Пасля перасялення яны змяшаліся з мясцовым насельніцтвам, якое стаяла на больш нізкім ступені развіцця. Выдатная культура «інкаў», якая выклікала здзіўленне еўрапейцаў, такім чынам цесна звязана з культурай старажытнага азіятыкаў Усходу. Вядома, з цягам часу культура старажытных індзейцаў стала самабытнай, сапраўды індэзійскай. Але новыя археалагічныя даследаванні паказваюць не шчыльную сувязь дасягоў індзейцаў з азіятыкамі. Гэтая тэорыя Бертрана Фларнэя знаходзіцца цяпер усе больш і больш прыжытнасці, у тым ліку сярод вучоных Паўднёвай Амерыкі, Аргенцінскі гісторык Паўл Луджы ў сваім даследаванні «Вытокі старажытнай культуры Амерыкі» гаворыць: «У пошуках Індыі Калумба адкрыў Амерыку, але цяпер пачынае выраза высьвятляцца, што ішч залюба да з'яўлення тут еўрапейцаў тэрыторыя паўднёва-амерыканскіх краін была асвоена і перажывіла стаяла старажытнымі азіятыкамі, вядомымі, блізкімі народам Індыі. Такім чынам, Калумб зрабіў не такую вялікую памылку. Аб блізкасці старажытных амерыканскіх народаў да народаў Азіі гаворыць усе новыя і новыя археалагічныя адкрысці».

У радар артыкулаў, надрукаваных у французскім часопісе «Археалагі Равно», некалькі выдатных гісторыкі старажытнай Індыі гаворыць аб тым, што тэорыя Бертрана Фларнэя, якая ішч пачынае ішч недакладна, усё больш і больш уваходзіць у навуковы ўжытак, таму што знаходзіць падвержэнне не толькі ў легендах і фальклоры, але і пры вывучэнні археалагічных помнікаў і старажытных пісьменняў. У прыжытнасці, нядаўні дэкад Бертрана Фларнэя ў Французскай акадэміі выклікаў велізарную цікавасць, і большасць слухачоў, якія займаліся праблемамі старажытнай Індыі, прызналі, што меркаванні гэтага вучолага «цяпер могуць лічыцца абгрунтаванымі і зусім рэальнымі».

І. БАРЫСАУ.

„Санта Чэчылія“ ў небяспецы

Некалькі месяцаў назад музычная, грамадская Італія была адзілена новым рашэннем урада аб скарачэнні асігаванню на ўтрыманне пастаянных калектываў пры старэйшай рымскай музычнай акадэміі «Санта Чэчылія». Гэтае «мерпрыемства» ўрада красамоўна характарызавае ішч пазіцыі ў адносінах да нацыянальнай культуры. «Італьянскі опера тэатр, ішч вядомыя на ўсім свеце школа спявання, — пісаў кампазітар Марыя Дэфрапа, — мастэрства нашых аркестраў, дырыжораў і хрыстаў, — усё гэта знікне і пры тым вельмі хутка. Разумеюць ці не гэтыя пані, — гаворыць ён у адрас італьянскіх кіраўнікоў, — што, дзейнічаючы такім чынам, яны з хуткімі малакні знішчаюць вышні шматгадовай працы італьянскіх музыкантаў...»

Новае рашэнне ўрада выклікала хваля абурэння сярод дзеячоў культуры.

Акадэмія «Санта Чэчылія» ў сваім камюніі піша аб сур'ёзнай небяспецы, што навісла над старэйшай музычнай устаноўкай. Пад ударам апынуліся складзеныя акадэміяй канцэртныя праграмы.

Напамініўшы аб скарачэнні, якім падвержылася сёлета ўрадава пазікі (наволе павіны забяспечыць акадэмію і музычных устаноў Мілана, Фларэнцыі і Рыма неабходнымі сродкамі для ўтрымання пастаянных труп), камюніі павадала, што закон аб пастаянным аркестры пры «Санта Чэчылія» быў выданы ў 1935 годзе.

Нягледзячы на гэта, працягвае камюніі, у шыркуляры савета міністраў акадэміі на непраўдлівых прычынах была ўключана ў спіс дробных устаноў з непастаянным складам артыстаў.

„Советская Отчизна“ № 3

Выйшаў з друку трэці нумар альманаха «Советская Отчизна», які адкрываецца новай апавесцю Макара Паслядзюна «З табою побач» у перакладзе Б. Бур'яна і Н. Гаруцкіна. Паэзія прадстаўлена вершамі Е. Еўсцігнева, Е. Гольскага, М. Грубіна. Змяшчае апавяданне Д. Осіна «У лес». У новым раздзеле альманаха — «Дзюла ў шостай пшыгодкі» — апублікаваны партыяны: Антона Влэвіча — «Дэлегат вярнуўся са з'езду» і І. Клаза — «Заўтрашняя агні».

Намеснік Старшнін Савета Міністраў БССР і Міністр замежных спраў К. В. Кісельў выступае з артыкулам «Наш друг Індыя».

Крытыка і бібліяграфія прадстаўлена артыкуламі: Я. Гершчына — «Разведка новага», А. Власенкі — «Каштоўны прада» (аб руска-беларускіх літаратурных сувязях), П. П. Пестрака — «У палоне каларыстаў і нацыяналістаў», М. Мушыска — «Аб партрэтнай характарыстыцы героя» і Я. Казекі — «Бяссплотная ілюстрацыя».

М. КАЦПАР, доктар мастацтвазнаўчых навук.

Патрэбны тэрміновыя меры

Савецкі народ дбайна ахоўвае помнікі культуры. В. І. Ленін падпісаў рад пастаноў і дырэктывы аб ахоўе помнікаў культуры і мастацтва. 5 кастрычніка 1918 года быў выданы дэкрэт аб рэгістрацыі, узаконіў і ахоўе помнікаў мастацтва ў старажытнасці.

У адной з пастаноў Савецкага ўрада адзначана, што ўсе помнікі культуры, якія знаходзіцца на тэрыторыі Саюза ССР і маюць навуковае, гістарычнае ці мастацкае значэнне, з'яўляюцца недамыслова і знаходзіцца пад аховай дзяржавы. Гэта абавязвае мясцовыя і рэспубліканскія органы дбайна ахоўваць ад разбураўняў і аднаўляць помнікі культуры.

На вялікі жаль, у нашай рэспубліцы многія каштоўныя творы мастацтва і культуры не ахоўваюцца, а ў раздз выпадкаў знішчаюцца. Нават не ўсе помнікі ўлічаны, хача было апаведанае ўказанне Савецкага ўрада скончыць складанне іх спісаў на працягу 1948—49 гг. Да гэтага часу затверджаны спісы толькі на 300 з лішнім помнікаў культуры, што ахапляе толькі невялікую частку іх. Не ўключаны ў спісы многія каштоўныя архітэктурныя і культурна-гістарычныя помнікі. У Магілёве не ўключаны ў спісы на ахоўе будынак ратушы, пабудаваны ў XVII стагоддзі народнымі беларускімі майстрамі, і Успенская царква, Алеўнічаюць у спісах слонімскай капіла і касцёл XVII стагоддзя, палак і парк у Альбэрыне (паблізу Слоніма), рэлікі архітэктурны жылы будынак XVII стагоддзя ў Жырковічах Слонімскага раёна, драўляная царква ў Смалыхах на Віцебшчыне і многія іншыя. Пераважна большасць помнікаў не ахоўваецца, а некаторыя і разбураюцца. У Мінску на плошчы Свабоды знішчаны выдатны будынак архітэктурны барока XVIII стагоддзя — вежа ратушы.

Дрэна ахоўваюцца і помнікі культуры, якія знаходзіцца пад дзяржаўным наглядам. У свой час мінскае Замчышча было аб'яднана дзяржаўным запаведнікам, навокім яно мела вялікае гістарычна-навуковае значэнне. Замчышча было ўключана ў спіс помнікаў культуры і мастацтва. На ім таксама выкапаны катлаван для будаўніцтва тэатра. Знікне вядомае Баншар'ўскае гарадзішча. На ім пабудавана дача. Разбураюцца гарадзішчы ў Оршы, Тураве, Полацку і ішч.

Слаба або зусім не ахоўваюцца помнікі архітэктурны. Разбураюцца такія каштоўныя помнікі, як замкі ў Лідзе, Крэве, у Новагрудку, Смалыхах.

Бездаказныя адносіны да старажытнай культуры Беларускай выклікаюць законнае абурэнне. Неабходна тэрміновы палыманінасць работу аддзелаў Міністэрства культуры БССР, якія заклікаю займацца аховай помнікаў, жыццёвай работу навукова-метадычнага савета Акадэміі навук БССР.

Павіны быць прыняты тэрміновыя меры для аховы і аднаўлення помнікаў культуры.